

Jan Mach, Tomáš Foltýnek a kol.

# Jak předcházet psaní prací na zakázku



Autorský kolektiv: Jan Mach, Tomáš Foltýnek, Josef Fontana,  
Nikola Karasová, František Komoň, Veronika Krásničan,  
Hana Odstrčilová, Štěpán Richter

Publikace byla vydána za podpory Ministerstva školství, mládeže  
a tělovýchovy v rámci centralizovaného rozvojového projektu  
MŠMT-C-13 2021 Posilování akademické integrity studujících  
vysokých škol se zaměřením na rizika a příležitosti distančních metod  
vzdělávání a hodnocení

© Univerzita Karlova, 2021

© Jan Mach, Tomáš Foltýnek et al., 2021

Cover illustration © Stanislava Hudecová, 2021

Užití tohoto díla se řídí mezinárodní licencí Creative Commons  
Attribution License 4.0 (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>),  
která umožňuje neomezené využití, distribuci a kopírování díla  
pomocí jakéhokoliv média, za podmínky řádného uvedení původních  
autorů a zdroje.

ISBN 978-80-246-5125-5 (print)

ISBN 978-80-246-5122-4 (pdf)

# Obsah

<b>Manažerský abstrakt</b>	<b>5</b>
<b>1 Contract cheating: Popis problému</b>	<b>7</b>
1.1 Definice a vymezení contract cheatingu . . . . .	7
1.2 Weby nabízející contract cheating . . . . .	9
1.3 Contract cheating v zahraničí . . . . .	11
1.4 Contract cheating v České republice . . . . .	14
1.5 Příčiny contract cheatingu . . . . .	16
1.6 Rizika spojená s contract cheatingem . . . . .	20
<b>2 Prevence contract cheatingu</b>	<b>23</b>
2.1 Doporučení pro studenty . . . . .	23
2.2 Doporučení pro vyučující . . . . .	26
2.3 Doporučení pro instituce . . . . .	32
2.4 Doporučení na národní úrovni . . . . .	35
<b>Použitá literatura</b>	<b>38</b>



## Manažerský abstrakt

Tento dokument se zabývá podvodem zvaným *contract cheating*, *akademický ghostwriting* či *psaní prací na zakázku*. Contract cheating je přestupek, kdy osoba využije nepřiznanou nebo neoprávněnou třetí stranu, aby jí pomohla vypracovat práci za účelem získání zápočtu, kreditů, akademického postupu a podobné výhody. Contract cheating je širší veřejnosti znám zejména v souvislosti s nabídkami komerčních firem, které zpracování prací inzerují na internetu. Společné rysy jejich webových stránek a princip fungování je uveden v samostatné kapitole. Následně je popsána problematika contract cheatingu, významné kauzy, legislativa a výzkumy v zahraničí a v České republice.

Pro vysvětlení příčin contract cheatingu autoři využili takzvaný podvodný trojúhelník, model mapující důvody jednotlivce k tomuto podvodnému jednání z pohledu motivace, tlaku, příležitostí a racionalizace. Mezi hlavní faktory, které přispívají k rozhodnutí studenta dopustit se podvodu a nechat si práci napsat, patří absence zájmu studenta úkol udělat, nedůvěra ve vlastní schopnosti, i reálná neschopnost práci napsat či faktory externí.

Zásadním tématem při zabývání se contract cheatingem jsou dodatečná rizika s ním spojená, jako je nízká kvalita odevzdané práce, nedodání práce, nebezpečí odhalení podvodu, vydírání nebo absence znalostí u absolventa. Poznatky získané na základě výzkumu rizik jsou druhým hlavním pilířem pro formulaci doporučení.

Dalším často skloňovaným specifickým contract cheatingu je jeho složitá odhalitelnost. Možnosti, jak rozpoznat práci napsanou na zakázku, jsou omezené. V příručce se snažíme shrnout existující praktické tipy při podezření na contract cheating. Důležité je zaměřit se především na prevenci. V rámci doporučení pro studenty uvádíme praktické tipy, které mají společného jmenovatele: neobávat se vlastního zpracování práce, které bude vždy lepší než podvržená cizí práce. Doporučení pro vyučující se zaměřují zejména na to, jak nastavit podmínky, které kladou důraz na autentické hodnocení a ztěžují studentům možnost outsourcingu jejich úkolů.

Instituce a zákonodárci jsou těmi, kdo nastavují normativní podmínky, v nichž se učitelé a studenti pohybují. Čím explicitnější ve svém odmítnutí

contract cheatingu budou, tím menší prostor pro podvod budou mít potenciální pachatelé. Prvním krokem pro instituce by tak například mělo být zahrnutí zákazu praktik typu contract cheating (a jim podobných) do svých vnitřních předpisů. Při prevenci by se univerzity měly zaměřit na snížení tlaku na studenty, snížení příležitostí k podvodům a snížení racionalizace podvodu studenty. Důležitá je osvěta, vzdělávání studentů a zaměstnanců, zamezení jakýchkoliv forem propagace contract cheatingových služeb na půdě školy. Zmíněny jsou i vybrané technické možnosti řešení.

Jak ukazujeme na příkladu zemí, které už tuto zkušenost mají, výraznou pomocí při eliminaci contract cheatingu i rizik s ním spojených může být legislativa. Cílem přitom není pouze pomoci akademickému sektoru řešit svou interní záležitost (podvádění u zkoušek). Pokud by contract cheating zůstal v České republice bez důkladnější kontroly, mohl by se stát velkou hrozbou pro integritu a reputaci sektoru vysokého školství. Jako vhodné řešení problematiky se jeví legislativní zákaz poskytování a inzerování služeb psaní akademických textů na zakázku. V rámci doporučení na národní úrovni v závěru dokumentu je formulováno doporučení pro legislativu ČR vycházející z dobré praxe v zahraničí.

# 1 Contract cheating: Popis problému

## 1.1 Definice a vymezení contract cheatingu

Ačkoliv psaní akademických textů na zakázku není novým typem podvodu, v odborné literatuře termín contract cheating použili až v roce 2006 Clarke a Lancaster ve smyslu outsourcingu zpracování úkolů s programovým kódem (Clarke a Lancaster, 2006). Definici později Lancaster rozšířil o další typy úkolů a prací, které studenti nechávají zpracovat jinými osobami:

„Contract cheating popisuje proces, při kterém si studenti mohou nechat vypracovat originální práci, kterou pak mohou odevzdat, jako by se jednalo o jejich vlastní dílo. Často to zahrnuje zaplacení poplatku a může být usnadněno pomocí internetových stránek s poptávkami.“ (Lancaster, 2019)

Obdobně contract cheating definuje European Network for Academic Integrity. Jde o „formu akademického přestupku, kdy osoba využije nepříznanou a/nebo neoprávněnou třetí stranu, aby jí pomohla vypracovat práci za účelem získání akademického kreditu nebo postupu, a to bez ohledu na to, zda se jedná o platbu nebo jiné zvýhodnění“. (ENAI, 2018)

Originální práci předkládanou studentem k hodnocení nemusí být pouze programový kód či prostý text. Může se jednat o různé textové a netextové úkoly, které má student zpracovat sám, např. semestrální či závěrečná kvalifikační práce, prezentace, projekt, audiovizuální dílo. Za contract cheating se považuje i zastoupení na zkuškovém testu či napovídání skrytým sluchátkem apod.

Pro naplnění definice contract cheatingu jakožto akademického podvodu není podstatné, zda je práce získána od komerčního nebo nekomerčního subjektu. Studenti mohou vypracování své práce zadat externí firmě přes webové stránky nabízející přípravu podkladů nebo zpracování textů na zakázku (angl. termín „essay mill“), v internetové aukci či využít hotové texty dostupné ke stažení na studentských peer to peer stránkách nebo v komerčních databázích zpracovaných esejí (angl. termín „essay bank“). Velmi často studenti využívají neformálních kontaktů, kdy práci může za studenta vypracovat např. příbuzný, kamarád či spolužák.

Není také podstatné, zda a v jaké formě je poskytnuta odměna za napsání práce na zakázku. V praxi to může být nejen finanční platba, ale i jiná

forma kompenzace, jako je zaplacení útraty v restauraci, přátelská či reciproční výpomoc apod. V některých případech nemusí existovat ani konkrétní protiplnění. Zaplacení poskytovateli za vypracování práce je ovšem důkazem vědomého, předem naplánovaného a záměrného jednání. To se většinou následně projevuje nejen ve výši akademického trestu (Tennant a Duggan, 2008), ale i v regulaci na národní úrovni (viz Velká Británie a Austrálie níže).

Pro odlišení nepovoleného contract cheatingu od legálních forem výpomoci je důležitý účel použití zpracovaného díla. Pokud se vrátíme k definici Lancastera z roku 2019, podstatná je ona potenciální možnost odevzdat práci k akademickému hodnocení, jako by ji student vypracoval sám.

Existují legitimní, povolené účely vypracování práce v zastoupení. Jedná se typicky o zpracování rešerše pro vědecké účely (tj. vypracování přehledu zdrojů na dané téma, doporučení vhodné literatury), ghostwriting (ve smyslu psaní profesionálních proslovů, článků a publikací politiků a politických stran apod.), přiznaný překlad textu (k překladu musíme získat licenci a uvést původního autora), korektura textu, stylistické úpravy, jazykové korektury, formátování či doučování. I u výše uvedených aktivit by se však jednalo o contract cheating, pokud je zpracování dané aktivity očekáváno od studenta, např. překlad textu v jazykovém kurzu.

Zpracování rešerše a podkladů k akademické práci však nelze zaměňovat s tím, co nabízejí pod tímto označením některé komerční subjekty na internetu.

#### Co je contract cheating:

- vypracování práce nebo její části za někoho jiného;
- napovídání při ověřování znalostí;
- odpovídání/vypracování odpovědí na otázky položené jakoukoli formou při ověřování znalostí za někoho jiného;
- poskytnutí vlastních školních prací k použití někomu jinému za účelem plnění jeho studijních povinností.



Co není contract cheating:

- doučování;
- doporučení metodologických postupů;
- konzultace;
- diskuse k tématu;
- doporučení vhodné literatury;
- jazyková korektura;
- inspirace prací jiného studenta;
- zpracování připomínek přidělených oponentů textu;
- použití studijních materiálů („vypracovaných otázek“) jiného studenta při přípravě na ukončení předmětu.

## 1.2 Weby nabízející contract cheating

Jedná se typicky o webové stránky, v jejichž pozadí stojí zprostředkovatel contract cheatingu nabízející vypracování rešerše, podkladů či vzorových prací. Ve skutečnosti student pouze v objednávkě specifikuje téma práce, časový rámec a požadovaný rozsah stran. Podle tohoto zadání je stanovena cena a zakázka je přidělena spolupracujícímu autorovi. Studentovi je dodán prakticky hotový text, který může odevzdat jako své originální dílo.

Weby nejčastěji nabízí podklady pro seminární a závěrečné práce nebo pomoc s napsáním vědecké práce. To má vyvolávat dojem, že nejde o nedovolenou pomoc. Z informací na webu je ale dovoditelné, že nejde jen o podklady, ale o vypracování celé práce. Indicie, které contract cheating mohou pomoci identifikovat, jsou především tyto (Curtis, 2021):

- Reklama na stránky je cílena na klíčová slova „seminárka“, „bakalářská práce“ apod.
- Stránka se snaží vzbudit dojem, že koupě podkladů je v pořádku.
- Reference od zákazníků jsou anonymní, často doplněné fotkami z banky obrázků osob, které nejsou studenty ani skutečnými zákazníky.
- Zveřejněné ohlasy spokojených zákazníků jasně mluví o tom, že jim byla vypracována celá práce.

- V ukázkách poskytovaných služeb jsou kompletně zpracované práce, a to včetně závěru s „vlastními“ myšlenkami autora.
- Firma zdarma nabízí titulní list, seznam zdrojů, abstrakt apod.
- Součástí dodání podkladů je i prezentace a rady k obhajobě.
- Firma garantuje výbornou stylistickou a jazykovou úroveň podkladů, kompletní formátování.
- Součástí nabídky je zapracování připomínek vedoucího práce, nebo dokonce reakce na výtky oponentů.
- Nabídka zahrnuje kontrolu podkladů antiplagiátorským systémem.
- Stránky nutí uživatele vytvořit si osobní účet, obsahují tlačítka „Objednat“ indikující komerční nabídku.
- Součástí objednávkového formuláře jsou požadavky na velikost písma, formátování citací, gramatický rod atp., které by byly pro pouhé podklady irelevantní.
- Smluvní podmínky obsahují vyvinění dodavatele, pokud je student přistižen při odevzdání dodané práce.
- Firmy zaručují anonymitu zákazníků.

Ale ani za situace, kdy bychom přistoupili na to, že firmy zpracovávají jen podklady ke studentským pracím, neměly by být tyto služby legální – jedná se o napomáhání akademickému podvodu. Student z podstaty věci musí své studijní povinnosti plnit sám, pokud není explicitně řečeno, že je má plnit ve spolupráci s ostatními studenty nebo jinou osobou (např. týmový projekt, který byl takto zadán přímo vyučujícím). Jakákoli zásadní spolupráce s třetí osobou není obecně při plnění studijních povinností předpokládána a povolena. I když hranice mezi konzultací, radou a contract cheatingem může být někdy nejasná, zpracování podkladů k závěrečné práci určitě do dovolené spolupráce běžně nepatří. Kvalifikační práci či zkouškou student prokazuje své schopnosti a dovednosti, které musí dosáhnout konkrétní úrovně, aby studijní povinnost mohla být považována za řádně splněnou. Mezi tyto dovednosti jistě patří také vyhledávání zdrojů, získávání podkladů pro práci, formulace teoretických a praktických částí práce, vyvozování vlastních závěrů, správná práce se zdroji a citacemi. Není tedy přípustné, aby si student nechal od jiné osoby nebo firmy zpracovat jakékoli podklady a přitom vydával výslednou práci za vlastní.

Pokud se zaměříme na systém vytvoření studijní povinnosti firmou na zakázku, vše začíná objednávkou iniciovanou studentem. Objednávka

probíhá téměř vždy (anonymním) formulářem na webových stránkách, bez nutnosti ověření totožnosti zadavatele. Zde student zadá poptávku a na e-mail mu přijde nabídka. Součástí poptávkového formuláře jsou často údaje jako počet stran, velikost a typ písma, řádkování a požadovaný typ citací, nebo dokonce rod, v jakém má být práce napsána – mužský, nebo ženský, z čehož je jasné, že jde o kompletní zpracování práce. Zpracovaná nabídka je zaslána od několika hodin až po několik dní po zadání poptávky. Ceny se nejčastěji pohybují okolo 200–300 Kč za normostranu bakalářské nebo diplomové práce a 300–400 Kč za normostranu u rigorózní nebo disertační práce. Cenu za normostranu zvyšuje zejména krátký termín dodání a případná složitost tématu. Některé firmy na svých stránkách přímo uvádějí, ze kterých škol jsou podle jejich zkušeností na práce větší nároky, a žádají zadavatele, aby uvedli, pokud na jedné z těchto škol studují.

Pokud se student v tematice neorientuje, může sám kvalitu dodané práce posoudit až na základě hodnocení vyučujícího. Podstupuje tak velké riziko negativního hodnocení či odhalení práce jako contract cheatingu nebo plagiátu. Kromě rizika disciplinárního postihu v rámci studia se student, následně absolvent, vystavuje riziku vydírání příslušnou firmou nebo samotným původním pisatelem, kteří mohou v textu práce ukrýt svoji značku či šifru, díky které mohou studenta a jimi napsanou práci v budoucnu snadno identifikovat a své autorství prokázat.

### 1.3 Contract cheating v zahraničí

Historie contract cheatingu je tvořena jak skandálními odhaleními masivního využívání služeb nabízejících psaní prací na zakázku, tak i více či méně účinnými pokusy o legislativní omezení contract cheatingu.

Podle metaanalýzy (Newton, 2018) roste celosvětově podíl studentů, kteří přiznávají využití contract cheatingu při svém akademickém studiu. Často je to spojeno s platbou třetí straně, tedy komerčním aspektem contract cheatingu. Dlouhodobý průměr z 65 studií od roku 1978 činí 3,52%. Údaje naznačují, že podvádění na zakázku se zvyšuje. Ve vzorcích z let 2014–2018 procento studentů, kteří přiznali, že zaplatili někomu jinému za vypracování své práce, činilo 15,7%, což potenciálně představuje 31 milionů studentů na celém světě. Nutno podotknout, že tento nárůst může být způsoben celkovým nárůstem přiznávání se k podvádění, nikoliv konkrétně v oblasti contract cheatingu.

Problematika contract cheatingu vstoupila do povědomí veřejnosti po skandálu v Austrálii v letech 2014 a 2015, kdy v médiích (McNeilage a Visentin, 2014) bylo popsáno fungování společnosti MyMaster poskytující psaní prací na zakázku zaměřené na zahraniční, převážně čínské studenty. Společnost MyMaster měla roční obrat přes 160 000 AUD a zaměstnávala na sto profesionálních autorů připravujících eseje pro stovky studentů prestižních australských univerzit. Odměna autorů píšících práce na zakázku tvořila i několik tisíc dolarů. Na základě získaných nedostatečně zabezpečených dat na webu bylo odhaleno a vyloučeno či pokutováno několik desítek studentů (Visentin, 2015). V současnosti je contract cheating v Austrálii a na Novém Zélandu zakázán zákonem, viz kapitola Doporučení na národní úrovni.

Ve Spojených státech amerických je omezení contract cheatingu řešeno v některých státech (Příspěvatelé Wikipedie, 2019). Například stát New York v zákoně odsuzuje získání titulu podvodným způsobem nebo napomáhání jinému k tomuž. Kalifornský vzdělávací zákoník trestá vypracování nebo prodej seminárních, diplomových nebo disertačních prací za úplatu, pokud zpracovatel/prodávající věděl nebo měl vědět, že příjemce předloží práci v rámci plnění studijních povinností. Prodejce podle tohoto zákona je odpovědný i v případě, že tvrdí, že práce nebyla určena k odevzdání za účelem zápočtu, pokud soud dojde k závěru, že měl vědět, že tomu tak bude, nebo pokud je tvrzení nevěrohodné. Floridské zákony (Florida Statutes, 2011) uvádějí, že je přestupkem prodat, nabízet k prodeji jiné osobě nebo inzerovat k prodeji písemné, nahrané a jiné zadání, určené k předložení studentem v podstatně nezměněné podobě ke splnění požadavků na získání titulu, diplomu, osvědčení nebo ke studiu. Povolené služby zahrnují psaní na stroji, sestavování, přepisování, reprodukci nebo úpravu rukopisu nebo jiného úkolu připraveného kupujícím. Tento přestupek se trestá až 60 dny vězení.

V roce 2018 odhalilo vyšetřování BBC více než 250 prominentních youtuberů (některým bylo pouhých 12 let), kteří za úplatu aktivně nabádali studenty po celém světě, aby si kupovali seminární práce od contract cheatingové firmy EduBirdie se sídlem na Ukrajině (Kennedy, 2018). Vyšetřování BBC našlo na 1 400 videí se 700 miliony zhlédnutí doporučující služby tohoto webu. Někteří youtubeři dokonce navrhovali, že by služba mohla ušetřit čas na „hraní videoher nebo braní drog“.

V roce 2019 byla v Irsku schválena novela zákona č. 32/2019 o kvalifikaci a zajištění kvality, která definuje jako trestné poskytování nebo inzerování služeb pro usnadnění akademického podvádění (QAA, 2019). Ve stručnosti se jedná o tyto trestné činy (QQI, 2021):

#### *Impersonalizace*

- Úplné nebo částečné vypracování jakékoliv práce požadované v rámci programu místo zapsaného studenta bez povolení zadavatele (pedagoga, školy).

#### *Poskytování služeb pro akademické podvádění*

- Poskytování odpovědí nebo zprostředkování odpovědí studentům v průběhu zkoušky bez souhlasu zadavatele.
- Poskytování nebo zprostředkování poskytnutí úkolu, který je vyžadován od zapsaného studenta, bez povolení zadavatele.
- Poskytování odpovědí před zkouškou nebo zprostředkování odpovědí na zkoušku pro přihlášeného studenta bez povolení zadavatele.

#### *Inzerování podvodných služeb*

- Reklama na poskytování úkolů studentům, pokud to nebylo zadavatelem povoleno.
- Reklama na provádění úkolů (zcela nebo zčásti) jménem zapsaného studenta nebo skládání zkoušky nebo zadávání složení zkoušky místo zapsaného studenta bez povolení zadavatele.

#### *Zveřejňování inzerátů na podvodné služby (např. inzertním webem)*

- Publikování reklamy na poskytování odpovědí na zkoušky žákům v průběhu zkoušky, pokud to nebylo povoleno zadavatelem.
- Publikování reklamy na poskytování úkolů nebo odpovědí na zkoušky před zkouškou přihlášenému studentovi, pokud to nebylo povoleno zadavatelem.

Irská nezávislá státní agentura QQI (Quality and Qualifications Ireland) je odpovědná za zahájení trestního stíhání v souvislosti s každým z těchto trestných činů, za které mohou být uloženy tresty až do výše 100 tisíc eur

za každý trestný čin a/nebo tresty odnětí svobody až na 5 let v závislosti na povaze trestného činu.

Britská agentura pro kvalitu vysokého školství The Quality Assurance Agency (QAA) publikovala v červnu 2020 již druhou verzi své příručky *Smlouva o podvádění: Jak řešit podvody s továrnami na eseje a contract cheating* (QAA, 2020). Hlavní poznatky a doporučení příručky jsou:

- Určení strategického pracovníka odpovědného za školení zaměstnanců a institucionální koordinaci může pomoci zlepšit odhalování použití contract cheatingových firem.
- Zavedení tzv. autentického hodnocení (authentic assessment), které je založené na vlastní zkušenosti studenta a může pomoci omezit příležitosti k podvádění. Nicméně žádné hodnocení není nikdy stoprocentně odolné vůči podvodům.
- Technologie může pomoci odhalit používání contract cheatingových firem, ale je neúčinnější, pokud ji používají zkušení pracovníci se znalostí studentů.
- Marketing contract cheatingových firem se snaží využít studenty, kteří se cítí zranitelní nebo úzkostní, zejména v období pandemie COVID-19. Pomoci může účinná podpora instituce a kolegů.
- Zaměstnanci a studenti by měli znát nebo mít snadný přístup k informacím a postupům, které je třeba dodržovat při hlášení podezření na akademické prohřešky.

Prozatím poslední zemí, která přistoupila k zákonnému omezení contract cheatingu, je Austrálie. Expertní panel pro standardy vysokého školství HESP (The Higher Education Standards Panel) se začal tématem zabývat po odhalení aktivit společnosti MyMaster v Austrálii v roce 2014, která vypracovala práce stovkám studentů z prestižních australských univerzit. Na základě došlých připomínek HESP připravil doporučení legislativně zakázat jakékoliv osobě poskytovat nebo nabízet služby contract cheatingu (HESP, 2018). Implementace do zákona je detailněji popsána v Doporučení na národní úrovni.

## 1.4 Contract cheating v České republice

Je zcela evidentní, že contract cheating představuje rostoucí problém nejen za hranicemi České republiky. Na českém trhu působí řada poskytovatelů

služeb naplňujících znaky contract cheatingu, tedy nabízejících zpracování podkladů k závěrečným pracím a zkouškám, zpravidla na anonymní bázi. Jak bylo uvedeno výše, často se ale nejedná o pouhé podklady, nýbrž o celé texty. Ze strany zadavatele služby – tedy studenta či uchazeče o studium – se neočekává významný vlastní vklad.

V České republice je problematika contract cheatingu detailněji monitorována od roku 2017, kdy byl proveden první výzkum na toto téma. Králíková (2017) ve své diplomové práci nazvané *Analýza trhu s podvodnými seminárními a závěrečnými pracemi v ČR* blíže představila situaci na trhu prací psaných na zakázku. Konkrétně se věnovala contract cheatingovým firmám, jež nabízejí zpracování závěrečných i seminárních prací. Zkoumala, jakým způsobem celý proces funguje, a následně provedla dotazníkové šetření mezi studenty. V něm zjišťovala, kolik studentů se přiznává k využití contract cheatingu během svých studií. Ze vzorku 1016 respondentů se 77 studentů (tj. 8%) přiznalo, že se během studia alespoň jednou dopustili contract cheatingu. Nejčastějšími důvody byly nedostatek času, nepochopení tématu či lenost.

Tyto důvody se potvrdily i u dalších výzkumů v České republice. V projektu GEMS – Global Essay Mills Survey (Králíková, Vajdíková a Foltýnek, 2019), který monitoroval problematiku contract cheatingu napříč kontinenty, se procento studentů přiznávajících využití tohoto podvodu zvýšilo na hodnotu 19,7% u 517 respondentů. Tato změna byla způsobena hlavně jinou metodikou výzkumu, kde byli „podvodníci“ identifikováni na základě 14 otázek. Poslední známé výsledky o počtu podvádějících studentů byly sesbírány v roce 2020 v rámci výzkumného projektu iCOP (International Contract Cheating Project). Tyto výsledky ještě nebyly publikovány, nicméně z celkového počtu 1 971 respondentů se ke contract cheatingu přiznalo celkem 8,2%. Metodika tohoto výzkumu byla stejná jako v roce 2017, kdy ale pro osvědčení podvodníků byla použita pouze jedna otázka.

Výzkumy přinesly, kromě zmapování počtu podvádějících studentů a lepšího vhledu do toho, jak sami studenti podvodné chování vnímají a ospravedlňují, i další zajímavá zjištění:

- 66% podvodníků si práci nechalo vyhotovit od známého, kamaráda nebo spolužáka. Ostatní oslovili firmy, jež zpracovávají podklady,

neboť doufali ve větší odbornost zpracovatele, zaručenou anonymitou a větší rychlost zpracování. (Králíková, 2017)

- Když srovnáme ospravedlnění vlastních podvodů studenty s odpověďmi na otázku, kdy je podle nich obecně omluvitelné podvádět, zjistíme, že studenti v České republice nejčastěji podvádějí z nedostatku času. To je pro ně zároveň oprávněný důvod pro omluvu jejich chování. (Králíková et al., 2018)
- I když studenti sami nepodváděli, v mnoha případech alespoň znají někoho ve svém okolí, kdo se contract cheatingu dopustil. Tato procenta dále v průběhu let stoupají. (Foltýnek a Kráčíková, 2018; Kráčíková et al., 2018)
- Při kontrole přístupů na webové stránky nabízející psaní prací na zakázku v univerzitní síti Mendelovy univerzity v Brně bylo zjištěno, že i ze školní sítě jsou evidovány až desítky tisíc přístupů na tyto weby měsíčně. (Kráčíková, 2017)

Vzrůstající zájem o řešení problematiky se projevil i ve velkém nárůstu institucí zapojených do aktivit v rámci Mezinárodního dne akcí proti contract cheatingu (ICAI, 2021), kdy školy mj. v rámci prevence upozorňují studenty na rizika spojená s contract cheatingem (např. kampaň #zvladnutolepe zmíněná níže).

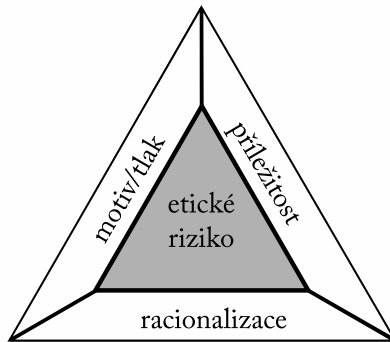
V souvislosti s distanční výukou v období pandemie COVID-19 mají studenti horší přístup ke studijním materiálům pro zpracování kvalifikačních prací či tyto elektronické zdroje neumí správně užívat. Někteří například nevědí o existenci elektronických informačních zdrojů, do nichž instituce v období pandemie intenzivně investovaly. Riziko contract cheatingu se tím ještě zvyšuje.

## 1.5 Příčiny contract cheatingu

Jedním ze standardních modelů mapujících příčiny podvodného, neetického jednání je tzv. podvodný trojúhelník (Cressey, 1953). Ač se jedná o zcela obecný model, jeho základní východiska a principy platí i v případě jednání typu contract cheating. Tři strany tohoto trojúhelníku představují základní skupiny faktorů ovlivňující podvodné jednání daného jedince:

1. motivace/tlak,
2. příležitost,
3. racionalizace.





Obrázek 1: Podvodný trojúhelník (ilustrace: Bailey, C. D. Fraud Triangle; licence CC BY-SA 4.0)

### Motivace/tlak

Tyto faktory lze rozdělit na vnější a vnitřní motivaci dané osoby. Z vnějších faktorů můžeme uvést časový a jiný tlak na studenta (např. vysoká náročnost daného úkolu). Tento tlak vede k uchýlení se k podvodnému jednání jako jedinému možnému řešení úniku z dané situace. Analogicky může fungovat existence nepřátelského prostředí a nedostatek vzájemné důvěry, byť je i jen domnělé. Student se pak chce vyhnout pro sebe nepříjemné situaci, nechce sdílet svůj problém s okolím a komunikovat o něm. Řešením je pro něj opět „snadné delegování“ své povinnosti na jinou osobu.

Z vnitřní motivace vedoucí k podvodnému jednání můžeme zmínit snahu jedince splnit dané povinnosti, ať už se jedná o dílčí zápočet, zkoušku či přímo obhajobu a získání titulu.

### Příležitost

Z pohledu příležitostí se jedná například o snadné nalezení a dostupnost firem či jednotlivců nabízejících danou službu. Jak jsme již uvedli v předchozích oddílech textu, stačí si zadat do webového prohlížeče příslušné slovní spojení a získáme velmi bohatý výběr možných poskytovatelů. Dalším problémem jsou nedostatečné vzdělávací, preventivní i restriktivní aktivity v dané škole. Jedná se jak o činnosti zvyšující povědomí o daném problému a jeho možných důsledcích, tak o nedostatečné odhalování podvodného jednání. Škola může přispět ke snížení příležitostí k podvodu

správnou edukací studentů v oblasti akademického psaní, významu originality akademického textu a schopností rozvrhnout si práci. V neposlední řadě může být příčinou podvodu nedostatečná práce vedoucího práce (školitele) s konkrétním studentem. Nedostatek komunikace, průběžných konzultací a kontroly postupu psaní vede k možnému rozhodnutí pro podvodné jednání, které nebude včas odhaleno.

## Racionalizace

Racionalizace se opírá o několik základních východisek. Prvním z nich je názor, že podvádění je do určité míry standardní součástí procesu studia, dopouští se ho nemalá skupina osob a představuje tedy do jisté míry společenskou normu. Druhým východiskem pro racionalizaci je kalkulace možného zisku (prospěchu) z dané aktivity vůči doprovodným rizikům. Při nedostatečně nastavených preventivních i sankčních mechanismech může student preferovat podvodné jednání. Konečně můžeme zmínit racionalizaci ve smyslu podcenění či nedostatečného uvědomění si významu dané činnosti pro budoucí povolání či studium, kdy student nevidí smysl, proč by měl práci vypracovat sám. Přičemž opět nezáleží na tom, zda je tento pocit odůvodněný (např. opakující se témata zadávaných prací), či nikoli.

Příčiny contract cheatingu v České republice v mnohém kopírují ty zahraniční. V závěrečné práci *Analýza trhu s podvodnými seminárními a závěrečnými pracemi v ČR* (Králíková, 2017) autorka identifikovala jako hlavní příčiny rozhodnutí pro contract cheating nedostatek času, nepochopení tématu, lenost či důvod, že studenti raději čas věnovali zaměstnání. Projekt Global Essay Mills Survey – GEMS, zkoumající příčiny contract cheatingu, k tomuto výčtu důvodů uvádí navíc nedostatek podpory od vyučujícího či chybějící motivace (Králíková et al., 2018).

Mezi hlavní důvody, proč si studenti nechávají práci napsat, patří nezáměr studenta úkol dělat, nedůvěra ve vlastní schopnosti a reálná neschopnost práci napsat. K tomu je třeba připočítat i externí faktory. Jaké jsou hlavní příčiny a motivace studentů?

### *Nezáměr napsat práci sám*

- Student nechce psát nebo psaní práce nepovažuje za důležité pro svoji budoucí kariéru. Zároveň si může finančně dovolit nechat si práci napsat.

- Pokud se témata každý rok opakují, student nevidí smysl, nutnost ani motivaci k originální práci.

### *Nedůvěra ve vlastní schopnosti*

- Student nevěří, že je schopen napsat práci v dostatečné kvalitě a rozsahu.
- Student se „zasekne“ na nějaké části, se kterou si neví rady.
- Student byl v minulosti negativně hodnocen a toto hodnocení cítil jako nespravedlivé nebo mu vyučující nedal prostor k nápravě chyb.
- Student nepovažuje svoji slovní zásobu za dostatečnou.

### *Neschopnost práci napsat z důvodu předchozího špatného přístupu ke studiu*

- Student nechá psaní práce na poslední chvíli.
- Špatná volba tématu.
- Špatná nebo žádná komunikace mezi studentem a vyučujícím.
- Student nevidí rozdíl mezi přípravou podkladů, jazykovou korekturou či doučováním a psaním práce na zakázku.

### *Externí problémy (z pohledu studenta)*

- Vedoucí práce se studentovi dostatečně nevěnuje.
- Nesrozumitelné zadání.
- Nedostatek kvalitních zdrojů nebo nedostatečná výuka.
- Frustrace z požadavků vedoucího, kterým student není schopen vyhovět.
- Kvalitní marketing firem, jež tyto služby nabízejí.
- Student má příliš mnoho studijních povinností, které musí splnit ve stejném období, a má tedy na napsání práce málo času.

Při snaze o omezení contract cheatingu se můžeme na jednotlivé příčiny zaměřit a pokusit se eliminovat ty, u kterých je to možné. Určitou motivaci pro čestné jednání studenta představují rizika spojená s podvodem, která student při svém jednání musí vzít v potaz.

## 1.6 Rizika spojená s contract cheatingem

Na problémy, které může student očekávat při využití služeb psaní prací na zakázku, poukázovala v České republice mj. kampaň #zvladnutolepe (2020), která proběhla na sociálních sítích v minulých letech při příležitosti Světového dne etiky (Global Ethics Day). V rámci kampaně vysoké školy upozorňovaly na problémy s kvalitou, termínem dodání prací, absencí získaných znalostí, možnostmi odhalení a vydírání. V rámci kampaně byly prezentovány reálné zkušenosti studentů podle průzkumu projektu GEMS. Světový den etiky se koná každou třetí středu v říjnu.

### Kvalita

Průzkumy trhu s contract cheatingem (např. Králíková, 2017; Ellis et al., 2019; Sutherland-Smith a Dullaghan, 2019) ukazují, že pokud zpracovatelé nemají potřebné vzdělání nebo orientaci v problematice, výsledné práce jsou často nekvalitní, dokonce i v případě, že si zadavatel připlatí za prémiové služby. Jak již bylo zmíněno výše, zpracovatelem objednané práce může být kdokoliv bez ohledu na vzdělání a specializaci. Nelze tedy očekávat, že výsledná práce bude napsána dostatečně odborně.

Další problém kvality objednaných prací spočívá v tom, že contract cheatingová společnost nemusí mít zdaleka takové zdroje, jako má student – přístup k univerzitní knihovně a elektronickým zdrojům od fakulty, konzultace se školitelem apod.

Studenti by neměli věřit slibům o jednoduchém řešení jejich problému s psaním závěrečné práce či jiného akademického textu. Až polovina prací vzniklých za pomoci contract cheatingu vůbec neprojde (Sutherland-Smith a Dullaghan, 2019). Contract cheatingové společnosti jsou především obchodníci a budou se co nejvíce snažit studentům svoji službu prodat, a to nehlédě na její skutečnou kvalitu. Kvalita práce je něco, co contract cheatingové společnosti nejsou schopny zaručit. Především vůbec nemusí. Vzhledem k tomu, že contract cheating je z pohledu univerzity zcela nepřijatelnou praktikou, student musí skutečnost, že si práci objednal, držet v co největší tajnosti. A zhotovitel to dobře ví – může dodat např. práci nekvalitní, špatně ocitovanou (tedy plagiát) nebo obsahově nepřesnou. Nemusí se přitom obávat, že by ho student za nízkou kvalitu práce žaloval.

## Nedodání

Z průzkumu GEMS (Králíková et al., 2018) i dalších (Ellis et al., 2019; Sutherland-Smith a Dullaghan, 2019) vyplývá, že rizikem objednání práce na zakázku je nedodání požadované práce v daný čas a v požadované kvalitě. To potvrzují i zkušenosti studentů. Vzhledem k tomu, že se dopouští podvodu, mají také podobně jako při nízké kvalitě minimální možnost službu reklamovat, neboť by jim hrozilo odhalení jejich podvodného jednání.

## Neznalost

Bakalářská či diplomová práce bývají často první velkou odbornou prací, kterou studenti vypracovávají. Cílem tohoto zpracování je nejen ověřit získané znalosti, ale také seznámit se do hloubky se zpracovávanou problematikou a metodami výzkumu. Kvalitně zpracovaná závěrečná práce může motivovat studenta k dalšímu výzkumu, např. formou doktorského studia, či může být pro zaměstnavatele podnětem k zaměstnání studenta v daném oboru. Pokud však student práci nezpracuje sám, znalosti mu mohou v praxi citelně chybět.

## Odhalení

Jak dokládají zkušenosti z Austrálie s firmou MyMaster popsané v kapitole Contract cheating v zahraničí, jedním z možných rizik odhalení je únik informací z databází zpracovatelských firem. Také zaplacením práce, ať již na účet či kryptoměnou typu bitcoin, dochází k odhalení identity objednatele.

I přesto, že contract cheatingové firmy slibují zpracovat originální práci, může být podvodné jednání studenta odhaleno jinak. Dalším, kdo může tento podvod odhalit, je vedoucí práce. Ten totiž, pokud se studentem průběžně a dostatečně konzultuje, zná odbornou úroveň svého studenta. Pokud student odevzdá překvapivě kvalitní dílo bez průběžných konzultací, může to být pro vedoucího varovný signál. Další indicií mohou být metadata a absence podkladových materiálů, které by měl student předložit při podezření na contract cheating. Kromě rizika vyloučení ze studia vede odhalení podvodu ke ztrátě osobní prestiže a důvěryhodnosti, což může studenta poškodit mj. u budoucích zaměstnavatelů.

## Vydírání

Contract cheating je spojen také s rizikem vydírání. Iluze, že poptávku student zadává anonymně, je falešná. Vzhledem k tomu, že závěrečné kvalifikační práce jsou veřejné, není pro skutečného autora či zprostředkovávající společnost problém práci dohledat a identitu studenta zjistit. Také díky platbě jsou pro contract cheatingové společnosti osobní údaje zadavatele známé.

Zpracovatelé mohou dále do textu zapracovat značky, kterými mohou prokázat autorství práce. Tyto značky, např. ve formě prvních písmen řady po sobě jdoucích slov, student nenalezne, ale při jejich odhalení prokáží podvod.

Výše uvedené tedy s sebou nese riziko možného vydírání. V okamžiku objednávky se může zdát jako malé, ale reálně hrozí i mnoho let po obhájení práce. Následky prokázání podvodu mohou být citelné, což dokládají mnohé kauzy politiků ze zahraničí i v České republice, u kterých bylo prokázáno plagiátorství a kteří museli na své funkce rezignovat.

V neposlední řadě je zde riziko zneužití tzv. citlivých dat v případě, že student nasbíral nebo dostal k dispozici data pro svou práci a poskytl je zpracovatelům, aby závěrečnou práci vytvořili.



## 2 Prevence contract cheatingu

### 2.1 Doporučení pro studenty

Pokud by studenti být jen uvažovali o využití služeb psaní prací na zakázku, měli by plně zvážit rizika vyplývající z tohoto podvodu – nízkou kvalitou dodané práce či její nedodání, riziko odhalení a vydrápaní.

Pokud bude student spolupracovat s contract cheatingovou společností, dává své peníze anonymní osobě s požadavkem udělat práci, na které závisí jeho úspěšné studium a budoucí kariéra. Nemá žádnou záruku, že tuto práci za něj odvede kvalitně, či že ji vůbec dodá.

#### **I špatné vlastní dílo je užitečnější než sebelepší objednaná práce**

I když motivací pro podvod může být pro studenty nedůvěra ve vlastní schopnosti, například kvůli slabé znalosti cizích jazyků či tématu, napsání práce někým jiným jim potřebné znalosti nepřidá a budou jim chybět při obhajobě práce i později v zaměstnání. I sebehorší vlastní dílo je mnohem užitečnější než jakákoliv objednaná práce. Úkoly, které škola v průběhu studia zadá, mají svůj smysl a přispívají ke znalostem studentů. Účelem studia není produkovat perfektní díla, ale osvojit si znalosti a kompetence, včetně schopnosti zpracovávat poznatky formou odborného textu. Navíc, ani při objednání práce u externího zpracovatele nezaručuje dodání kvalitního díla.

V případě, že mají studenti pochybnosti o smysluplnosti zadaných úkolů, vždy by měli mít možnost se obrátit na vyučující daného předmětu, vedoucího pracoviště či využít jiných mechanismů, které má škola nastavené. Často je nechuť k psaní pouze první dojem. Když se studenti do práce pustí a nastudují pár zdrojů k danému tématu, často zjistí, že práce je zajímavá a pochopí její smysl pro své studium. Dobrý pocit ze samostatně vypracované práce je pak motivací k dalšímu studiu a zlepšování se.

#### **Psaní práce si lze usnadnit legitimními prostředky**

Pokud mají studenti obavy o dostatečnou kvalitu své práce, měli by především začít psát včas a pracovat na tématu průběžně a o svém postupu

pravidelně a pravdivě informovat svého vedoucího. Téma práce je vhodné vybrat takové, které je studentovi blízké, nejlépe obecnější, aby šlo podle potřeby zužovat. Pokud mají studenti vlastní nápad na zpracování, lze se většinou dohodnout s některým z vyučujících na novém tématu. Pokud se časem ukáže, že zvolené téma nelze zpracovat, je vhodné tuto skutečnost zavčas konzultovat se svým vedoucím práce.

Při psaní by studenti měli využít široké nabídky zdrojů a služeb, které jim škola nabízí – velké množství literatury, vybavenou knihovnu, odborné elektronické zdroje či semináře a volitelné kurzy. Jednodušší práci lze napsat jako kompilaci a analýzu existujících poznatků, řádně citovaných, ke kterým je přidán vlastní názor.

Téma je možné konzultovat nejen s vedoucím práce, ale i s dalšími spolužáky, vyučujícími a odborníky. Velmi dobrým zdrojem pro seznámení se s tématem jsou také již zpracované závěrečné práce v archivu školy nebo na webu [theses.cz](https://theses.cz). V odborných článcích, často volně dostupných na internetu, je možné hledat tzv. metaanalýzy shrnující současné poznání v oboru a uvádějící další významné zdroje a studie.

### **Špatnou komunikaci vedoucího lze řešit**

Někteří studenti si mohou podvodné jednání ospravedlňovat vnějšími vlivy, např. nedostatečnou komunikaci vedoucího či nemožnost najít k danému tématu dostatek zdrojů. Na vypracování vlastní práce ale není potřeba dokonalý vedoucí a ohromné množství zdrojů. Během studia by měl každý přečíst dostatek textů a později je i zkusit napsat, aby měl alespoň základní představu, jak má vypadat vlastní závěrečná práce. Bude-li nutné těžké téma změnit, univerzita studentovi pravděpodobně změnu umožní. Na pasivního vedoucího si lze stěžovat oficiálními kanály, např. přes vedoucího katedry či proděkana pro studium, a případně požádat o změnu vedoucího práce. U obhajoby je vždy prostor pro odůvodnění použitého postupu, i kdyby byl v rozporu s odlišným doporučením vyučujícího.

### **Nedostatek času**

Studenti si mohou využití contract cheatingu vnitřně ospravedlňovat také nedostatkem času, pokud např. mají hodně dalších úkolů a zkoušek, které nestíhají. Nebo během studia pracují a na zakoupení práce si raději vydělají, namísto trávení času studiem. Je důležité si uvědomit, že ani objednávka



práce u contract cheatingové firmy tento problém nemusí řešit. Již citovaná studie ukázala, že přibližně 15 % objednaných prací je dodáno po termínu (Sutherland-Smith a Dullaghan, 2019).

Pokud si chce někdo ulehčit zpracování práce, může investovat své peníze např. do zpracování překladu zahraniční literatury nebo provedení dotazníkového šetření. Práci tím kvalitativně pozvedne a tento způsob výpomoci nebude problém, pokud uvede, že k takovéto spolupráci došlo a kdo ji dělal. Musí však jít o činnost, která se nepožaduje po studentech v rámci plnění studijních povinností. V případě pochybností je vhodné takovouto výpomoc předem konzultovat s vedoucím práce.

Na mnohých školách fungují poradenská a profesní centra, která v rámci snahy o snižování studijní neúspěšnosti nabízí studentům psychologické individuální poradenství nebo i kurzy a semináře zaměřené na zvládání studijních povinností, time management, boj s prokrastinací apod. Kontaktovat takové centrum je určitě lepší než hledat „pomoc“ u komerčních firem, které často nabízejí podvodné zpracování práce pod rouškou pomoci se studijními problémy.

## **Nepodléhat tlaku**

Důvodem pro contract cheating může být také výrazný tlak společnosti na výkon nebo přehnaně vysoká očekávání rodičů. Navíc, mnohdy není zvykem pracovat s chybou jako se standardní součástí vzdělávacího procesu, která vede k poučení a zlepšení. Studenti se spíše setkávají s ponižující reakcí či zesměšněním. Je tedy třeba se aktivně snažit nepodléhat společenskému tlaku a raději prodloužit studium, případně zpracovat nedokonalou práci, než se uchýlit k podvodu.

## **Riziko odhalení**

Starosti případným podvodníkům však odevzdáním cizí práce nekončí. V případě jakéhokoliv podezření vyučující zkoumají, jak práce vznikla a jestli jí autor rozumí. V průběhu obhajoby práce mohou být studenti dotazováni na cokoli, co se týče způsobu zpracování, obsahu práce a zpracovaného tématu. Členové komise mohou požadovat vysvětlení použitých metod, ptát se na v textu uvedenou literaturu a na další zdroje, které by skutečný autor znát měl. Pokud student patřičnou znalost neprokáže, bude jeho podvod velmi pravděpodobně odhalen. Výmluvy typu „je to přece

legální“, „není to objednaná práce, jsou to jen podklady“ apod. neprojdou. Zákaz contract cheatingu je součástí etických kodexů vysokých škol, ač třeba tento termín není explicitně takto uveden. Disciplinární komise studenta velmi pravděpodobně vyloučí a roky studia mohou být nenávratně ztraceny.

Také pro soukromou vysokou školu a její studenty platí stejná zákonná i etická pravidla jako pro veřejnou či státní univerzitu. Placení školného nezakládá nárok na úlevy při plnění studijních povinností a požadavků na kvalitu textu. Každá soukromá škola raději vyloučí jednoho podvádějícího studenta a přijde o malou část příjmů za školné, než aby vznikl dojem, že jejím studentům je dovoleno podvádět. Ztratila by tak nejen svoji reputaci, ale následně i samotné oprávnění učit.

## Riziko vydírání

Na podvod se může přijít i po obhajobě práce a ukončení studia. S absolventem může být v případě odhalení podvodu, ať již jde o contract cheating, nebo o plagiátorství, zahájeno řízení o odebrání titulu, čímž přijde o možnost zaměstnání v oboru s odpovídajícím vzděláním. Odhalení podvodníci budou navždy nosit nálepku „těch, kdo podváděli“, což jejich kariérní možnosti podstatně zúží. V případě odhalení podvodu je podvádějící také jednoduše snadno vydíratelný, s výhružkou medializace případu.

Odevzdáním podvodně napsané práce na sebe dotyčný do konce života bere riziko vydírání, které může kdykoliv zničit jeho kariéru.

## 2.2 Doporučení pro vyučující

Níže uvedená doporučení pro vyučující vycházejí z revidovaného *Manuálu učitele pro řešení probřešků studentů* (Foltýnek a Henek Dlabolová, 2021), který vznikl na Provozně ekonomické fakultě Mendelovy univerzity v Brně a byl konzultován se zahraničními odborníky. Na této univerzitě je již několik let v praxi využíván.

### Vyučující jsou příkladem pro studenty

Byť to tak na první pohled nemusí vypadat, osobní příklad vyučujících významným způsobem ovlivňuje přístup studentů k danému předmětu

i jejich etické hodnoty. Výzkumy ukazují, že poctivý a nadšený učitel vzbuzuje vnitřní motivaci studentů ke studiu (Orosz et al., 2015). Panuje-li mezi studenty a učiteli důvěra, studenti mají tendenci zdržet se jednání, které by tuto důvěru narušilo. Poctivá práce vyučujících motivuje studenty k poctivému studiu.

### **Důraz na vnitřní motivaci**

Studenti s převážně vnější motivací ke studiu (chtějí primárně získat titul) se podvodného jednání dopouští častěji než studenti s vnitřní motivací (chtějí se něco naučit). Učitel by tedy měl podporovat vnitřní motivaci studentů, tj. přesvědčit studenty o smysluplnosti předmětu v rámci studijního programu a o smysluplnosti probíraného učiva a jeho užitečnosti pro budoucí praxi. Dále je třeba přesvědčit studenty o smysluplnosti každého jednotlivého úkolu a důležitosti samostatného vypracování práce.

### **Zdůraznit rozdíl mezi procesem a výsledkem**

Studenti často vnímají zadaný úkol tak, že je především třeba odevzdat práci. Jejich cílem je dodání určitého produktu a tímto způsobem k úkolu také přistupují. Využití externí pomoci proto nemusí vůbec vnímat jako neetické, je to podle nich přece stejné, jako kdyby jim někdo přišel například pomoci se stěhováním. Ve vzdělávání je však důležitý i samotný proces tvorby práce, tedy činnost, u které se student něco naučí.

Když si student půjde zaběhat nebo zaplavat, určitě nebude chtít, aby někdo polovinu trasy uběhnul za něj. Rád si ale nechá pomoci se stěhováním, protože tam je důležitý výsledek. Tento rozdíl je třeba vnímat i při vypracovávání úkolu. Studenti musí rozumět tomu, že činnost je v tomto případě důležitější než výsledek. Pro studium tedy není důležité dodat práci vyučujícímu. Je důležité, aby ji student osobně vypracoval.

### **Jasně pokyny**

Veškerá očekávání, která vyučující od práce mají, je třeba dobře popsat. Je nutné důkladně poučit studenty o tom, co je povoleno a co ne, a zdůraznit, že veškeré externí zdroje je třeba řádně citovat. Je také potřeba explicitně upozornit na závažné prohřešky a jejich postihy. Dále se doporučuje zahrnout i do seminárních prací prohlášení, že student vypracoval práci samostatně. Tato prohlášení jsou poměrně běžná u závěrečných prací, je

třeba, aby si studenti uvědomili, že stejná očekávání jsou i u seminárních prací.

Vyučující by měli se studenty o contract cheatingu hovořit. Pokud bude vyučující toto téma ignorovat, mohou to studenti brát jako tichý souhlas.

### **Originální témata prací**

Očekává-li vyučující od studentů původní díla, je třeba co nejvíce omezit recyklaci témat seminárních prací. To je obtížné zejména u masových předmětů. Mnozí vyučující se však nezdráhají recyklovat i témata závěrečných prací, čímž studenty nepřímou vybízejí k plagiátorství a usnadňují práci firmám poskytujícím práce na zakázku, neboť ty mohou efektivněji investovat do zpracovatelů (je vyhlídka, že zakázka s podobnou odborností se bude opakovat).

Vnitřní motivaci studentů velmi pomůže, pokud mají k tématu práce osobní vztah. Doporučuje se tedy umožnit studentům navrhnout vlastní téma, např. vycházející z jejich osobní zkušenosti nebo odborného zájmu. Nejužitečnější jsou pro studenty tzv. „authentic assessment“, tedy hodnocení založená na skutečné činnosti studenta. Ta by měla být co nejvíce podobná tomu, co bude později vykonávat jako absolvent. Téma práce vycházející z takovéto praxe vede i ke snížení rizika contract cheatingu, byť ne stoprocentně (Ellis et al., 2019).

### **Nastavení podmínek ukončení předmětu**

Je doporučeno nastavit podmínky zakončení předmětu tak, aby podvádění nebylo pro studenty výhodnější než poctivé plnění povinností. Pokud je například odhalen student opisující seminární práci, nápravou nemůže být pouhé přepracování bez dalšího postihu. To by byl totiž stejný úkol, který splnil poctivý student.

Nedostatek času se uvádí jako nejčastější důvod contract cheatingu. Termín odevzdání práce by proto neměl být nepřekročitelný, studenti by měli mít možnost prodloužení termínu. Samozřejmě ale platí, že by měli být zvýhodněni studenti, kteří si dokázali práci rozvrhnout a úkol splnili včas. Prodloužení termínu by tedy mělo zahrnovat bodovou penalizaci.

## Průběžná práce

Pokud to kapacita předmětu dovoluje, je třeba studenty motivovat k průběžné práci. Lze tak několikrát za semestr vyžadovat průběžnou zprávu o plnění úkolu nebo konzultace.

Pro sledování průběžné práce studenta je možné využít školou využívaná cloudová úložiště, která sledují historii verzí, jako je OneDrive, Google Drive, GitHub apod. Přihlašovací údaje k těmto službám jsou zpravidla velmi citlivé a studenti je nebudou chtít sdílet s tím, kdo práci vypracovává za ně. Pokud se práce v úložišti objeví celá naráz, může to znamenat, že ji student dostal od někoho jiného. Ale je tu samozřejmě i legitimní možnost, že si student stáhnul veškerou literaturu, potom odjel na víkend na chatu, kde neměl signál, a tam práci vypracoval.

## Obhajoba práce

Nutnost obhájit vlastní práci výrazně snižuje riziko, že by práci za studenta vypracoval někdo jiný a tento podvod by zůstal neodhalen. U obhajoby bývá většinou velmi dobře poznat, zda se student v práci orientuje a zda je schopen popsat, jak došel k výsledkům. Proto je dobré povinnost obhajoby zařadit i u seminárních prací, nejen u těch závěrečných. Obhajoba práce by měla následovat až poté, co má vyučující (a případně komise) možnost se s prací studenta seznámit a připravit si dotazy.

## Pozorné čtení a zpětná vazba

Vyučující by si při posuzování práce měli všimnout indikátorů, které by mohly svědčit o tom, že práce nebo její část byla vypracována někým jiným než studentem, který ji předložil. Příkladem takových indikátorů jsou gramatický rod, nesourodé formátování, nesourodý styl vyjadřování, nesourodá jazyková úroveň, používání neobvyklé terminologie, zřetelný nesoulad kvality a stylu práce s dřívějšími pracemi daného studenta atd. Na rozpoznání autorského stylu lze využít i automatizované nástroje, jejichž kvalita se s rozvojem umělé inteligence postupně zvyšuje. U obhajoby je pak možné studenta s těmito nesrovnalostmi konfrontovat.

Vyučující by měli studentům poskytovat detailní zpětnou vazbu k odevzdaným pracím. Studenti mají mnohdy dojem, že vyučující jejich práce nečtou. Je potřeba je přesvědčit o opaku. Navíc, zpětná vazba je to, co umožní studentům zlepšovat se.

## V případě podezření či odhalení

V případě podezření na contract cheating je nutné zajistit uložení podezřelé práce studentem v důvěryhodném úložišti, např. ve školním informačním systému školy. Pro případné dokazování je důležité, aby bylo u souboru prokazatelné, že ho vložil student a dokument a metadata nebyly následně změněny.

Následně se doporučuje pozvat studenta na konzultaci za přítomnosti další osoby (jiný vyučující stejného předmětu, případně osoba pověřená agendou akademické etiky). Nejprve by měl student vypracovat vzorový text založený na zkoumané práci – např. použít stejný způsob citací, využít odborný zdroj použitý i v textu. Tento vzorový text následně slouží pro srovnání stylu psaní studenta a dříve odevzdaného dokumentu s podezřením na contract cheating.

Student je následně tázán na obsah práce a okolnosti vzniku textu, případně odpovídá na otázky písemně pro pozdější doložení disciplinární komisi. Pro otestování znalosti obsahu může být požádán např. o doplnění začerněných odborných termínů na připravené vytištěné stránce odevzdaného textu (tzv. „Cloze test“). Vyučující společně s další osobou posoudí, zda se student ve své práci orientuje a dokáže popsat okolnosti vzniku textu. Pokud bychom předem nezajistili vzorový text a další podklady, hrozí, že student při konfrontaci vše popře a na případné disciplinární řízení se dokonale připraví, případně důkazy zničí.

Důležité je soustředit se na rozpory v odpovědích studenta, jeho neschopnost vysvětlit okolnosti vzniku práce, neznalost obsahu práce a zdrojů či neschopnost doložit své odpovědi (např. doklad o zapůjčení či koupi zdrojové literatury, e-mailová komunikace).

Pokud student všechno umí a orientuje se, doloží např. získání odborných placených zdrojů, má se za to, že je skutečným autorem posuzované práce. Pokud by nebyl, jedná se o závažný disciplinární přestupek a vyučující podává podnět k zahájení disciplinárního řízení. Do podnětu se doporučuje uvést, kdo byl konzultaci přítomen a byl svědkem toho, že se student v práci neorientoval, a reakce studenta na jednotlivé dotazy. Je velmi vhodné přiložit i získané podklady typu vzorový text napsaný studentem a jeho komparace s analyzovanou prací. Bez záznamu z jednání hrozí, že studenti si před jednáním disciplinární komise připraví odpovědi na dotazy

položené dříve vyučujícím, případně trpí „ztrátou paměti“ a nemohou si vzpomenout na okolnosti vzniku práce.

## Doporučení, co nedělat

Někteří vyučující mají tendenci v dobré víře aplikovat metody, které nejen že proti contract cheatingu nefungují, ale naopak jej mohou podporovat, případně mohou napáchat jiné škody. Opatření navrhovaná jen tak „od stolu“ bez hlubší analýzy účinnosti lze bohužel nalézt i ve vědecké literatuře. Nelze se tedy spolehnout jen na to, že dané opatření někdo navrhuje nebo že máme pocit, že by mohlo fungovat. Je třeba vycházet z toho, co je řádně empiricky podloženo.

**Mýtus:** Vyučující by se vůči studentům měli tvářit, že contract cheating neexistuje, aby na něj studenti neupozornili.

**Realita:** Studenti o contract cheatingu vědí. Z dotazníků vyplývá, že 87 % studentů ví o existenci firem, které vypracují práce na zakázku (Králíková, 2017). Sarah Eaton popisuje svoji zkušenost z rozhovorů se studenty, kteří byli často překvapeni, že učitelé contract cheating znají (Eaton, 2021). Nemá tedy smysl se před studenty tvářit, že problém neexistuje. Naopak je potřeba o problematice otevřeně hovořit.

**Mýtus:** Dáme studentům šibeniční termíny, aby si nestihli nikoho najmout.

**Realita:** Toto opatření nejen že nefunguje, ale naopak je kontraproduktivní. Na anglickojazyčném trhu, který pokrývá všechna časová pásma, není problém najít někoho, kdo vám práci vypracuje v řádu hodin. Student si tak může večer práci objednat a ráno ji bude mít hotovou (Wallace a Newton, 2014). Vypracování práce na poslední chvíli nabízejí i české firmy. Kde je poptávka, tam je i nabídka. Navíc ale toto opatření vytváří tlak na studenty. A protože časový tlak je nejčastějším důvodem, proč se studenti contract cheatingu dopouštějí, je nasnadě, že pokud studentům dáme málo času, větší část z nich bude mít snahu práci outsourcovat. A to včetně těch, kteří by za normálních okolností tuto možnost vůbec nevyhledali.

**Mýtus:** Vyplatí se odměňovat studenty za to, že udají své spolužáky.

**Realita:** Toto opatření sice navrhují O'Malley a Roberts (2012), ale neexistuje studie, která by prokazovala jeho účinnost. Naopak buduje atmosféru nedůvěry, což je v rozporu s hodnotami akademické integrity (ICAI, 2021). Nahlášení neetického jednání svých spolužáků je samozřejmě legitimní

postup, který může podvodům zabránit. Motivace studentů by však měla být vnitřní, nikoliv vnější.

## 2.3 Doporučení pro instituce

Výzkumy ukazují, že systematické úsilí na úrovni instituce funguje. Když se vysoká škola soustředí na řešení problému, dojde po určitém časovém období k podstatnému zlepšení. Funguje to u plagiátorství (Owens a White, 2013; Curtis a Vardanega, 2016) a z povahy věci by to mělo fungovat i v případě contract cheatingu.

### Explicitní pojmenování contract cheatingu

Prvním doporučením pro intervence na úrovni celé instituce je, aby praktiky typu contract cheating (a jemu podobné) instituce explicitně zahrnuly do svých vnitřních předpisů (např. studijní a zkušební řád, pravidla pro organizaci studia), resp. etického kodexu či jiných klíčových dokumentů. Nestačí, pokud se tato nežádoucí praktika zahrne pod obecný zastřešující pojem či se slučuje s jinými neetickými jevy (např. plagiátorstvím, opisováním či spoluprací během zkoušení). Tento první krok představuje jasný předpoklad, o který se lze opřít nejen při postihování konkrétního nežádoucího jednání, ale i při prevenci.

Druhým základním doporučením je upřímná, cílená a efektivní snaha o řešení, resp. minimalizaci všech tří stran podvodného trojúhelníku (viz Příčiny contract cheatingu – motivace/tlak, příležitost a racionalizace). Na tomto místě se omezíme na některá doporučení pro každou z jeho tří stran.

Doporučení týkající se vedení prací uvedená výše v Doporučení pro vyučující by instituce měla vhodně implementovat do běžné výuky.

### Snížení tlaku

Vysoká škola by měla klást důraz na vnitřní motivaci studentů, srozumitelné vysvětlení významu a cíle dané práce pro ně. Studenti musí být považováni za rovnocenné partnery, s nimiž musí být transparentně a dostatečně komunikováno. Průběžná konzultace a kontrola zpracovávané práce (včetně možnosti odevzdání průběžných verzí) poskytuje oběma stranám jasnou představu o postupu a tempu prací.



Na institucionální úrovni lze doporučit vyučujícím, aby zavedli možnosti prodloužení termínů odevzdání seminárních prací, doprovázené jistou bodovou penalizací (nikoli však absolutní). Ze strany vedoucích prací je třeba zavést reálná očekávání na nároky a dbát na to, že studenti těmto nárokům rozumí.

Instituce musí pro tvorbu závěrečné či průběžné práce studentům zajistit dostatečné spektrum tištěných i elektronických informačních zdrojů. Studenti by měli být poučeni, jak se zdroji efektivně pracovat, a tato znalost by měla být ověřena. Vyučující by měli být vedeni k přemýšlení o zadávaných pracech i z hlediska dostupnosti zdrojů.

Na snížení tlaku může pozitivně působit i zavedení systémů na podporu akademického psaní, např. center v rámci knihoven či fakult, nabízejících kurzy, možnosti konzultací či výpomoc spolužáků z vyšších ročníků.

### **Snížení příležitosti**

Instituce včetně jednotlivých pracovišť by měly mít implementovanou strategii na odhalování prací psaných na zakázku a plagiátorství, zejména s důrazem na vzdělávání vyučujících a zavedení účinných nástrojů. Je nutné pamatovat na skutečnost, že žádný současný nástroj není sám o sobě samospásný.

Pro snížení příležitosti je nutná osvěta. Se studenty je potřeba o problému contract cheatingu otevřeně hovořit. Měli by vědět, nejen jaké praktiky proti nim firmy využívají, ale také jaké následky pro ně toto jednání může mít v budoucnu.

### **Snížení racionalizace**

Instituce by měla na všech úrovních podporovat rozvoj kultury akademické integrity. Mezi studenty by v žádném případě nemělo panovat přesvědčení, že contract cheating je normální a „dělají to všichni“. Měli by přijmout eticky odpovědný přístup, že běžné je nepodvádět, a pokud někdo podvádí, není to správné a já tak činit nebudu. V případě, že je contract cheating odhalen, vyučující musí podat podnět k zahájení disciplinárního řízení. Je třeba dodržovat jednotný postup. Contract cheating je závažné provinění, které v žádném případě nemohou řešit jednotliví vyučující sami.

Vyučující i studenti by měli být důkladně informováni o možných důsledcích při odhalení. Od studentů lze například požadovat podepsání prohlášení, že jsou si vědomi možného vyloučení ze studia nebo odebrání titulu v případě, že se dopustí podvodu nebo budou vydávat cizí práci za vlastní. Informovanost by měla nastat na začátku studia a mělo by být jasné, že studenti danou problematiku chápou.

## **Osvěta vyučujících**

Podstatným bodem prevence je důsledná osvěta, vzdělávání a dodržování doporučení ze strany akademických pracovníků či jiných odborných zaměstnanců vysokých škol. Vyučující musí k této problematice přistupovat proaktivně, problém nezlehčovat a být studentům průvodcem, je-li to potřeba. Velmi přínosnými jsou pravidelné workshopy a diskuzní setkání, na nichž vyučující sdílí své zkušenosti a mohou se inspirovat tím, co funguje jinde. Už jen skutečnost, že si vyučující je vědom existence contract cheatingu, zvyšuje pravděpodobnost jeho úspěšného odhalení (Dawson a Sutherland-Smith, 2019). Návazným bodem je samozřejmě efektivní vzdělávání (např. výuka akademického psaní či osvětové kampaně) a komunikace doporučení studentům, obdobně jak se již standardně děje v rámci problematiky plagiátorství.

## **Potírání propagace contract cheatingu**

Instituce by samozřejmě měly důsledně potírat jakoukoliv propagaci a reklamu na contract cheating na půdě školy. Jedná se např. o letáky a plakáty na nástěnkách (jako vhodný se jeví pokyn správě budov nevhodné plakáty sundávat) či jakákoliv elektronická forma propagace a sdílení v rámci skupin na sociálních sítích (doporučení pro správce diskuzních skupin). Již samotná případná tolerance této propagace školou je pro studenta špatným signálem. Pokud by se na této propagaci podílel kdokoliv ze zaměstnanců vysoké školy (či dokonce sám služby poskytoval), měl by za ni být postižen. Vypracovávání prací vyučujícími je jednoznačným a závažným porušením pracovní kázně a etického kodexu. Stejně jako u samotné reklamy na služby by vysoké školy neměly na své (fyzické i virtuální) půdě tolerovat ani inzerci poptávající služby zpracovatelů.

## Technické prostředky prevence contract cheatingu

Nabízejí se i některá technická řešení. Při přístupu z univerzitní sítě na vytipované stránky nabízející contract cheatingové služby může být uživatel varován (nikoliv blokován) a bude mu zobrazen odkaz na edukační stránky k tématu (stránky univerzity či projektu [www.akademickaetika.cz](http://www.akademickaetika.cz)). Je možné také využít dostupných nástrojů pro identifikaci autorství textu (např. kontrola metadat dokumentu ve vlastnostech, komerční nástroj Authorship Investigate), nicméně jejich výstupy není možné jakkoli přeceňovat. Jejich účinnost a úspěšnost je v současné době dle zkušeností autorského kolektivu tohoto doporučení výrazně nižší než v případě nástrojů pro kontrolu originality práce (odhalování plagiátorství). Je tedy nutné metodické vedení a vždy nezávislá verifikace erudovaným akademickým pracovníkem. Bez ní jakýkoliv nástroj postrádá smysl a může vést k falešným závěrům. Je vhodné podotknout, že dostupné nástroje a jimi prováděná analýza je závislá na rozsahu napsaných a analyzovaných textů (čím vyšší, tím lepší).

### 2.4 Doporučení na národní úrovni

Pokud by contract cheating zůstal v České republice i nadále bez důkladnější kontroly, může být velkou hrozbou pro integritu a reputaci vysokého školství (a samozřejmě nejen jej). Jako vhodné řešení problematiky se jeví legislativní regulace poskytovatelů a inzerentů služeb psaní akademických textů na zakázku. Řada lidí se přitom mylně domnívá, že jsou tyto praktiky nelegální již nyní.

Jak již bylo zmíněno, komerční weby sice nabízejí zpracování seminárních a závěrečných prací s tím, že se jedná pouze o podklady, v praxi ale dodávají kompletní texty včetně např. titulních stránek, zpracování připomínek oponentů a tvorbu prezentací. Toto jednání je jednoznačně kvalifikovatelné jako vědomé napomáhání podvodu tam, kde je zpracování těchto materiálů plně úkolem studenta. V praxi je ale vzhledem k současné legislativě těžko postižitelné.

Vhodným řešením na národní úrovni se proto, kromě podpory zavádění výše uvedených doporučení na jednotlivých školách, jeví legislativní omezení.

V České republice byl v červnu 2020 předložen do legislativního procesu návrh (Sněmovní tisk 887/0, 2020) na novelu zákona o vysokých

školách a na novelu zákona o regulaci reklamy. Cílem bylo mj. ustanovení povinnosti studenta jednat čestně a poctivě, podobné ustanovení totiž není explicitně formulované ve vysokoškolském zákonu, ale stanovuje se většinou až na úrovni jednotlivých univerzit. V souvislosti s tím bylo navrženo doplnit do zákona o regulaci reklamy ustanovení, že se zakazuje reklama, která přímo nabádá nebo podněcuje k porušování právních předpisů nebo k porušování povinnosti uložené na základě zákona, mj. zmíněné povinnosti studenta jednat čestně a poctivě. Účelem návrhu bylo mimo jiné zabránit nabízení služeb a pomůcek, které nabádají k podvádění u písemných testů, zkoušek či státní závěrečné zkoušky. Uvedený návrh novely nebyl dosud schválen.

Legislativního omezení nabídky psaní prací na zakázku v České republice, které by problematiku contract cheatingu řešilo komplexněji, by mělo vycházet ze zahraničních zkušeností. Přehled realizovaných opatření v různých zemích uvádíme pro inspiraci v kapitole Contract cheating v zahraničí.

Pro potřeby ČR je vhodná inspirace především novelou australského zákona nazvanou *Prohibiting Academic Cheating Services* (Parliament of Australia, 2019), která vychází ze zákazu contract cheatingu novozélandského zákona o vysokých školách z roku 1989. Novela je zaměřená na služby poskytující, nabízející, zprostředkovávající nebo inzerující contract cheating australským studentům nebo pro kurzy australských institucí, inzerenty (iniciující či platící) i inzerující platformy, pokud o zakázané inzerci vědí. Podobné zaměření na poskytování, inzerování a zveřejňování inzerce na služby contract cheatingu lze nalézt i v irské novele zákona z roku 2019 či v legislativě některých států v USA, jak uvádíme v kapitole Contract cheating v zahraničí.

Uvedený australský zákon definuje službu akademického podvodu (contract cheating) jako nabídku zpracování nebo zprostředkování práce pro studenty za podmínky, že tato práce je nebo tvoří podstatnou část hodnoceného úkolu, který mají studenti vypracovat samostatně, nebo by mohla být důvodně považována za hodnocený úkol, který mají studenti vypracovat samostatně, nebo jeho podstatnou část. Hodnoceným úkolem se rozumí úkol, esej, zkouška, praktická práce, prezentace, projekt nebo jakákoli jiná povinná či nepovinná hodnocená část studovaného předmětu. Osoba se dopustí trestného činu, pokud poskytne, nabídne poskytnutí nebo zprostředkuje třetí osobě službu akademického podvodu, s trestní sazbou

až dva roky a/nebo vysokou pokutou (přes 1,5 mil. Kč), a to studentovi kurzu australské vysoké školy, příp. studentovi zahraniční vysoké školy provozované na australském území. Pro porušení zákona není nutné dokazovat poskytnutí služby konkrétnímu studentovi. O trestný čin jde, kromě zpracování a zprostředkování služeb contract cheatingu, i v případě inzerování, publikování či vysílání reklamy na takové služby, ať již pro komerční nebo nekomerční účely inzerujícího či služby. Trestní sazba je opět až 2 roky vězení, příp. vysoká pokuta.

Australský národní regulátor TEQSA (Tertiary Education Quality and Standards Agency), pověřený dozorem a správou registru služeb nabízejících contract cheating, může požádat soud o vydání soudního příkazu, ukládajícího poskytovatelům přístupu na Internet povinnost blokovat dotčené stránky. Obdobně platí pro povinnost pro vyhledávací služby nezobrazovat výsledky vedoucí na blokované stránky. Tato možnost blokovat weby je obdobná již existující praxi blokování nepovolených sázkových a hazardních webů v České republice. Podle médií, po vydání zákona ukončila v Austrálii svou činnost řada největších a nejznámějších firem na eseje, což ukazuje na účinnost tohoto přístupu.

Uvedený australský zákon je zaměřen na poskytování služeb contract cheatingu, nikoliv na poptávku ze strany studentů. Podle doporučení HESP, porušení akademické integrity contract cheatingem by mělo být řešeno v pravomoci vysoké školy odpovídajícími orgány.

Na základě výše uvedeného lze oprávněně předpokládat, že pouhá existence zákona, veřejná diskuze o contract cheatingu a stanovení sankcí samo o sobě odradí od neetického jednání. Postavení contract cheatingových firem mimo zákon tyto služby samozřejmě zcela nevymýtí, ale jasně řekne studentům, že se dopouštějí nelegálních praktik a omezí nabídku a dostupnost těchto služeb v České republice.

## Použitá literatura

- CLARKE, R., LANCASTER, T. (2006). Eliminating the Successor to Plagiarism? Identifying the Usage of Contract Cheating Sites. *Proceedings of the 2nd International Plagiarism Conference, Gateshead, UK*. Dostupné na: <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.120.5440&rep=rep1&type=pdf>.
- CRESSEY, D. R. (1953). *Other People's Money; A Study of the Social Psychology of Embezzlement*. New York, NY, US: Free Press.
- CURTIS, G. (2021). *Contract Cheating*. UWA School of Psychological Science. Dostupné na: <https://www.auckland.ac.nz/en/staff/learning-and-teaching/academic-integrity/contract-cheating.html>.
- CURTIS, G. J., VARDANEGA, L. (2016). Is Plagiarism Changing Over Time? A 10-Year Time-Lag Study with Three Points of Measurement. *Higher Education Research & Development*, 35 (6), 1167–1179. DOI: 10.1080/07294360.2016.1161602.
- DAWSON, P., SUTHERLAND-SMITH, W. (2019). Can Training Improve Marker Accuracy at Detecting Contract Cheating? A Multi-Disciplinary Pre-Post Study. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 44 (5), 715–725. DOI: 10.1080/02602938.2018.1531109.
- EATON, S. E. (2021). *Plagiarism in Higher Education: Tackling Tough Topics in Academic Integrity*. ABC-CLIO. ISBN 978-1-4408-7437-6.
- ELLIS, C., VAN HAERINGEN, K., HARPER, R., BRETAG, T., ZUCKER, I., McBRIDE, S., ROZENBERG, P., NEWTON, P., SADDIQUI, S. (2019). Does Authentic Assessment Assure Academic Integrity? Evidence from Contract Cheating Data. *Higher Education Research & Development*, 39 (3), 454–469. DOI: 10.1080/07294360.2019.1680956.
- ENAI (2018). *Contract Cheating*. Dostupné na: <https://www.academicintegrity.eu/wp/glossary/contract-cheating/>.
- Florida Statutes (2011). *Chapter 877.17*. Dostupné na: <https://www.flsenate.gov/Laws/Statutes/2011/877.17>.
- FOLTÝNEK, T., HENEK DLABOLOVÁ, D. (2021). *Manuál učitele PEF: Řešení probřesků studentů*. Mendelova univerzita v Brně, interní dokument.
- FOLTÝNEK, T., KRÁLÍKOVÁ, V. (2018). Analysis of the Contract Cheating Market in Czechia. *International Journal for Educational Integrity*, 14 (1), 4. DOI: 10.1007/s40979-018-0027-8.
- HESP (2018). *HESP Advice on Student Academic Integrity and Cheating*. Dostupné na: <https://www.dese.gov.au/higher-education-standards-panel-hesp/resources/hesp-advice-student-academic-integrity-and-cheating>.
- ICAI (2021). *The Fundamental Values of Academic Integrity*. Dostupné na: <https://academicintegrity.org/resources/fundamental-values>.
- Kampaň #zvladnutolepe (2020). *Akademická etika*. Dostupné na: <https://www.akademickaetika.cz/zvladnutolepe/>.

- KENNEDY, K. (2018). BBC Uncovers More than 250 YouTubers Promoting Academic Cheating. *The Pie News*. Dostupné na: <https://thepienews.com/news/bbc-uncovers-more-than-250-youtubers-promoting-academic-cheating-to-students/>.
- KRÁLÍKOVÁ, V. (2017). *Analýza trhu s podvodnými seminárními a závěrečnými pracemi v ČR*. Mendelova univerzita v Brně, diplomová práce. Dostupné na: <https://is.mendelu.cz/lide/clovek.pl?id=50123;zalozka=7;zp=58193>.
- KRÁLÍKOVÁ, V., FOLTÝNEK, T., DANNHOFEROVÁ, J., DLABOLOVÁ, D., TURČÍNEK, P. (2018). Global Essay Mills Survey in Czechia: Insights into the Cheater's Mind. In RAZI, S., GLENDINNING, I., FOLTÝNEK, T. (ed.) *Towards Consistency and Transparency in Academic Integrity*. Bern, Switzerland: Peter Lang.
- KRÁLÍKOVÁ, V., VAJDÍKOVÁ, R., FOLTÝNEK, T. (2019). Global Essay Mills Survey: Is Student Cheating Related to the National Economy? *Ethical Perspectives*, 26 (1), 91–118. DOI: 10.2143/EP.26.1.3286290.
- LANCASTER, T. (2019). *Contract Cheating*. Dostupné na: <http://thomaslancaster.co.uk/contract-cheating>.
- MCNEILAGE, A. VISENTIN, L. (2014). Yingying Dou: The Mastermind Behind the University Essay Writing Machine. *The Sunday Morning Herald*, 2014/11/12. Dostupné na: <https://www.smh.com.au/education/yingying-dou-the-mastermind-behind-the-university-essay-writing-machine-20141111-11kk50.html>.
- NEWTON, P. M. (2018). How Common Is Commercial Contract Cheating in Higher Education and Is It Increasing? A Systematic Review. *Frontiers in Education*, 3, 67. DOI: 10.3389/educ.2018.00067.
- O'MALLEY, M., ROBERTS, T. S. (2012). Plagiarism on the Rise? Combating Contract Cheating in Science Courses. *International Journal of Innovation in Science and Mathematics Education*, 20 (4), 16–24.
- OROSZ, G., TÓTH-KIRÁLY, I., BÓTHE, B., KUSZTOR, A., ÜLLEI KOVÁCS, Z., JÁNVÁRI, M. (2015). Teacher Enthusiasm: A Potential Cure of Academic Cheating. *Frontiers in Psychology*, 6 (MAR), 1–12. DOI: 10.3389/fpsyg.2015.00318.
- OWENS, C., WHITE, F. A. (2013). A 5-Year Systematic Strategy to Reduce Plagiarism among First-Year Psychology University Students. *Australian Journal of Psychology*, 65 (1), 14–21. DOI: 10.1111/ajpy.12005.
- Parliament of Australia (2019). *Tertiary Education Quality and Standards Agency Amendment (Prohibiting Academic Cheating Services) Bill 2019*. Dostupné na: [https://www.aph.gov.au/Parliamentary\\_Business/Bills\\_Legislation/Bills\\_Search\\_Results/Result?bId=r6483](https://www.aph.gov.au/Parliamentary_Business/Bills_Legislation/Bills_Search_Results/Result?bId=r6483).
- Prispěvatelé Wikipedie (2019). *Essay mill*. Wikipedie: Otevřená encyklopedie. Dostupné na: [https://en.wikipedia.org/wiki/Essay\\_mill](https://en.wikipedia.org/wiki/Essay_mill).
- QAA (2019). *Qualifications and Quality Assurance (Education and Training) (Amendment) Act 2019, Number 32*. Dostupné na: <https://data.oireachtas.ie/ie/oireachtas/act/2019/32/eng/enacted/a3219.pdf>.

- QAA (2020). *Contracting to Cheat in Higher Education: How to Address Essay Mills and Contract Cheating*. 2. vyd. Dostupné na: <https://www.qaa.ac.uk/docs/qaa/guidance/contracting-to-cheat-in-higher-education-2nd-edition.pdf>.
- QQI (2021). *Academic Integrity*. Dostupné na: <https://www.qqi.ie/Articles/Pages/Academic-Integrity.aspx>.
- Sněmovní tisk 887/0 (2020). *Návrh poslanců Jakuba Michálka, Ivana Bartoše, Františka Navrkala, Mikuláše Ferjenčíka a dalších na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů*. Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=177906>.
- SUTHERLAND-SMITH, W., DULLAGHAN, K. (2019). You Don't Always Get What You Pay for: User Experiences of Engaging with Contract Cheating Sites. *Assessment and Evaluation in Higher Education*, 44 (8), 1–15.  
DOI: 10.1080/02602938.2019.1576028.
- TENNANT, P., DUGGAN, F. (2008). *Academic Misconduct Benchmarking Research Project: Part II*. Dostupné na: [http://marketing-porg-statamic-assets-us-west-2.s3.amazonaws.com/main/Tennant\\_amber2.pdf](http://marketing-porg-statamic-assets-us-west-2.s3.amazonaws.com/main/Tennant_amber2.pdf).
- VISENTIN, L. (2015). MyMaster Essay Cheating Scandal: More than 70 University Students Face Suspension. *The Sunday Morning Herald*, 2015/03/18. Dostupné na: <https://www.smh.com.au/national/nsw/mymaster-essay-cheating-scandal-more-than-70-university-students-face-suspension-20150312-14250e.html>.
- WALLACE, M. J., NEWTON, P. M. (2014). Turnaround Time and Market Capacity in Contract Cheating. *Educational Studies*, 40 (2), 233–236.



Jan Mach, Tomáš Foltýnek a kol.

**Jak předcházet psaní prací na zakázku**

Vydala Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum  
Ovocný trh 560/5, 116 36 Praha 1  
[www.karolinum.cz](http://www.karolinum.cz)  
Praha 2021

Ilustrace na obálce: Stanislava Hudecová  
Jazyková korektura: Dita Křišťanová  
Sazba a grafická úprava: Pavel Haluza  
Vytiskla tiskárna Nakladatelství Karolinum  
Vydání první

ISBN 978-80-246-5125-5 (print)

ISBN 978-80-246-5122-4 (pdf)

